

**Stanowisko
Zgromadzenia Ogólnego
Śląskiego Związku Gmin i Powiatów
dn. 7 grudnia 2020 r.**

w sprawie: **koniecznych zmian w systemie gospodarki odpadami komunalnymi**

Zgromadzenie Ogólne Śląskiego Związku Gmin i Powiatów apeluje do Rządu i Parlamentu RP o pilną i kompleksową zmianę przepisów regulujących gminne systemy gospodarki odpadami. Przyjęta przez Sejm RP w dniu 19 listopada 2020 r. kolejna nowelizacja ustawy z dnia 13 września 1996 r. *o utrzymaniu czystości i porządku w gminach*, pomimo wcześniejszych zapowiedzi ze strony rządowej, nadal nie rozwiązuje istotnych problemów zgłaszanych przez środowiska samorządowe.

Zawarte w nowelizacji rozwiązania polegające na przywróceniu obowiązujących w latach poprzednich zasad obliczania poziomów przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych względem czterech frakcji a nie całego strumienia odpadów, jak to ujęte zostało w poprzedniej nowelizacji - ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. *o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw* oraz wprowadzenie nowych zasad obliczania poziomów w latach kolejnych w drodze etapowania - Zgromadzenie Ogólne Śląskiego Związku Gmin i Powiatów ocenia pozytywnie. Niemniej jednak kluczowym byłoby utrzymanie sposobu obliczenia poziomów recyklingu z zachowaniem dotychczasowych frakcji odniesienia tj. papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła także w 2021 r. Dodać należy, iż dotąd nie rozwiązano problemu selektywnie zbieranego popiołu z gospodarstw domowych, dlatego też proponujemy, aby w przypadku gmin, które selektywnie zbierają popiół (a który to w przygotowywanym projekcie rozporządzenia ma zostać dopuszczony do odzysku w procesie R5 na składowiskach), zaliczać przedmiotowy proces do poziomu odzysku lub alternatywnie wyłączyć przedmiotowy odpad z masy odpadów, od której wylicza się poziom recyklingu.

Również odejście od restrykcyjnych rozwiązań dotyczących termicznego przekształcania odpadów pozwoli na uwolnienie ograniczonego obecnie potencjału spalarni odpadów komunalnych w systemie zagospodarowania tych odpadów, zwłaszcza w odniesieniu do frakcji poprocesowej, nadsitowej oraz odpadów wielkogabarytowych, które ze względu na swoją kaloryczność nie mogą być składowane i ich zagospodarowanie rodzi ogromne trudności i koszty.

Jednak powyższe zmiany dotyczą tylko jednego z wielu czynników stale rosnących kosztów funkcjonowania systemu gospodarowania odpadami komunalnymi. System ten to zespół naczyń połączonych, gdzie niezbędna jest obecność i sprawność każdego elementu. Uwagi w pracach planistycznych oraz legislacyjnych Rządu i Parlamentu RP nadal wymaga:

1. konieczność utworzenia sieci instalacji do zagospodarowania odpadów każdego rodzaju,
2. zapewnienie funkcjonowania rynku zbytu produktów powstających z odpadów w instalacjach przetwarzania odpadów,
3. ustalenie wysokości i sposobu redystrybucji środków finansowych z kar i opłat, w tym m.in. postulowane wcześniej obniżenie opłaty za składowanie odpadów - tzw. opłaty marszałkowskiej, pełne finansowanie z opłat za korzystanie ze środowiska usuwania przez gminy porzuconych odpadów niebezpiecznych,
4. ustalenie odpowiedniej wysokości i redystrybucji środków z systemu rozszerzonej odpowiedzialności producenta (ROP),
5. urealnienie zasad wydawania zezwoleń na przetwarzanie, transport czy magazynowanie odpadów wraz z kontrolą tej działalności,
6. wprowadzenie zasady finansowania systemów gospodarki odpadami zgodnie z regułą „zanieczyszczający płaci” - zakazującej wprost dopłacania do nich z budżetów gminnych.

Opłata za gospodarowanie odpadami ponoszona przez mieszkańca powinna być wynikiem rachunku ekonomicznego wynikającego z faktur za odbiór i zagospodarowanie odpadów oraz udokumentowanych pozostałych kosztów systemu gospodarki odpadami. Co za tym idzie, gminy powinny – o co od lat postulują – otrzymać narzędzia prawne do zapewnienia finansowania organizowanego przez siebie systemu.

Dlatego konieczne jest w tym zakresie:

1. przywrócenie obligatoryjności udziału nieruchomości niezamieszkałych w gminnym systemie, o ile gmina postanowi o objęciu tego sektora,
2. zapewnienie pokrycia kosztów z opłaty poprzez urealnienie maksymalnej stawki za odbiór i zagospodarowanie odpadów z pojemników odebranych z nieruchomości niezamieszkałych wraz z uwzględnieniem specyfiki odbioru w systemach tygodniowych i naliczania opłaty w wymiarze miesięcznym,
3. przywrócenie odniesienia rocznej opłaty ryczałtowej od domku letniskowego, a nie jak to ma miejsce od nowelizacji z lipca 2019 r. – od nieruchomości, na której znajduje się domek letniskowy, co zdaniem RIO uniemożliwia pobranie opłaty adekwatnie do liczby domków na danej nieruchomości zgodnie z regułą „zanieczyszczający płaci”,
4. zdefiniowanie pojęcia „zamieszkiwanie przez mieszkańca na nieruchomości”, w celu umożliwienia gminom prowadzenia skutecznych czynności kontrolnych służących uszczelnieniu systemu,
5. zweryfikowanie konieczności stosowania niektórych kosztotwórczych oraz pracochłonnych czynności administracyjnych wynikających z konieczności stosowania wprost Ordynacji podatkowej do opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi, gdzie kwoty miesięczne nie są wysokie, a terminy płatności częste,

6. ustalenie precyzyjnych zasad wprowadzania i stosowania zwolnień z tytułu kompostowania (w tym także ze względu na sezonowość powstawania bioodpadów z ogrodu, określenie minimalnego okresu korzystania ze zwolnienia – pełne 12 miesięcy) oraz wyraźne powiązanie zwolnienia z obowiązującą metodą naliczania opłaty, a także zwolnienie gminy z obowiązku świadczenia usługi odbioru odpadów stanowiących części roślin pochodzących z pielęgnacji terenów zielonych, ogrodów, parków i cmentarzy sprzed posesji („u źródła”) w przypadku zadeklarowania przez właściciela nieruchomości kompostowania tych odpadów;
7. ponadto z uwagi na rosnące koszty systemu gospodarowania odpadów komunalnych proponujemy rozważenie zniesienia zawartej w art. 6m ustawy *o utrzymaniu czystości i porządku w gminach* minimalnej częstotliwości odbierania niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych oraz bioodpadów stanowiących odpady komunalne w okresie od kwietnia do października, która to zgodnie w/w przepisem nie może być rzadsza niż raz na 2 tygodnie.

Wreszcie przypomnienia wymaga kolejny postulat wysuwany przez stronę samorządową – uelastycznienie zasad organizacji selektywnej zbiórki odpadów pozostawiające gminom swobodę organizacyjną dostosowaną do miejscowych warunków, lokalnego rynku gospodarki odpadami, technologii dostępnych instalacji – pod warunkiem osiągnięcia wymaganych efektów w postaci uzyskanych poziomów przygotowania do ponownego użycia i recyklingu.

W procedowanej aktualnie w Parlamencie nowelizacji ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach zasadne wydaje się przesunięcie terminu uruchomienia modułów bazy danych o produktach i opakowaniach oraz o gospodarce odpadami (BDO) związanych z elektronicznym rozliczaniem się m.in. z recyklingu i odzysku w związku z trwającymi pracami nad rozszerzoną odpowiedzialnością producenta (ROP), pod warunkiem wprowadzenia przemyślanego systemu ROP, którego założenia zostaną odpowiednio wcześniej skonsultowane ze środowiskiem samorządowym.

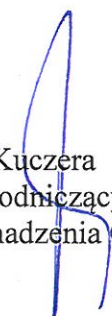
Dobrze funkcjonujący system gospodarki odpadami w kraju jest sumą dobrze i sprawnie funkcjonujących lokalnych systemów gospodarki odpadami, do utworzenia których zostały zobligowane gminy. Do realizacji tego ustawowego obowiązku gminy muszą otrzymać ramy funkcjonalno-prawne w postaci wydolnego i kompleksowego rynku odpadowego wraz z odpowiednią infrastrukturą – z jednej strony oraz przejrzystych zasad w formie przemyślanego i stabilnego prawa, zapewniającego gminom możliwość realizacji nałożonych na nie obowiązków – z drugiej. I, jak wielokrotnie było podkreślane, z powodów zarówno merytorycznych, jak i praktycznych, zamiast kolejnej nowelizacji zasadne jest napisanie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach od nowa.

Aby stworzyć takie ramy niezbędne jest szerokie i systematyczne konsultowanie wszystkich aktów prawnych dotyczących gospodarki odpadami ze środowiskiem samorządowym, o co strona samorządowa wielokrotnie postulowała. Dotychczasowe zasady prowadzenia konsultacji aktów prawnych okazały się niesatysfakcjonujące, również prace w Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego nie do końca przyniosły oczekiwane efekty.

Na spotkaniu z samorządowcami w dniu 14 stycznia 2020 r. p. Michał Kurtyka, Minister Klimatu zapowiedział powołanie zespołu samorządowo-parlamentarnego ds. reformy systemu gospodarki odpadami. W dniu 24 listopada 2020 r. weszło w życie Zarządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 23 listopada 2020 r. w sprawie powołania Zespołu doradczego do spraw systemowych rozwiązań w zakresie gospodarki odpadami, umożliwiające współpracę Ministerstwa i korporacji samorządowych, mającą na celu wypracowanie kompleksowych rozwiązań w zakresie gospodarki odpadami w perspektywie krótko- i długoterminowej, obejmujące w szczególności zagadnienia dotyczące:

1. usprawnienia selektywnego zbierania odpadów komunalnych;
2. umożliwienia osiągnięcia wymaganych przepisami Unii Europejskiej poziomów przygotowania do ponownego użycia i recyklingu;
3. obniżenia kosztów funkcjonowania i usprawnienia gminnych systemów gospodarowania odpadami komunalnym;
4. systemów rozszerzonej odpowiedzialności producenta (ROP), w tym dokonanie analizy możliwości objęcia systemem ROP kolejnych grup produktów;
5. opracowania rekomendacji i rozwiązań prawnych w zakresie wykorzystania bioodpadów do produkcji nawozów i środków poprawiających właściwości gleby;
6. wspierania zapobiegania powstawaniu odpadów, w tym odpadów żywności, a także ponownego użycia produktów.

Mając powyższe na uwadze, Zgromadzenie Ogólne Śląskiego Związku Gmin i Powiatów apeluje do Rządu i Parlamentu RP o pilne uregulowanie newralgicznych elementów obowiązującego systemu gospodarki odpadami oraz o pilne rozpoczęcie prac w ramach Zespołu doradczego do spraw systemowych rozwiązań w zakresie gospodarki odpadami, których efektem będzie przedstawienie ministrowi właściwemu do spraw klimatu wspólnie wypracowanej propozycji rozwiązań w dziedzinie gospodarki odpadami a także docelowo – nowa ustawa o utrzymaniu czystości i porządku w gminach kompleksowo i przejrzysto regulująca wszystkie niezbędne zagadnienia gospodarki odpadami komunalnymi.

Piotr Kuczera
Przewodniczący
Zgromadzenia Ogólnego